

**Humanitní vědy jsou balast.
To zdánlivě neužitečné je ve
skutečnosti naprosto
nezbytné pro zdraví
a bezpečnost společnosti,
říká Tomáš Halík, nový
držitel Řádu Tomáše Garrigua
Masaryka I. třídy**

Prof. Tomáš Halík působí na Ústavu filosofie a religionistiky FF UK, kde pravidelně přednáší o postmoderní filozofii náboženství a vede několik disertačních prací. U příležitosti převzetí ocenění za vynikající zásluhy o rozvoj demokracie, humanity a lidská práva v rozhovoru hovoří o svých profesních a osobních projektech, ale i současné době.

Prezident České republiky vám 28. října propůjčil Řád Tomáš Garrigua Masaryka I. třídy. Co pro vás osobnost prvního československého prezidenta znamená?

Je pro mne příkladem společensky angažovaného myslitele, který spojoval vědeckou práci s veřejným působením a praktickou reformou společnosti. Zejména si vážím jeho odvahy postavit se v českém prostředí proti většinovému mínění, předsudkům a národním mýtům – například v „boji o Rukopisy“ nebo v Hilsnerově aféře. Oceňuji evropský formát jeho myšlení a podporu sjednocení Evropy.

Na čem aktuálně pracujete a co vás bude vytěžovat v nadcházejících měsících?

Účastním se několika mezinárodních výzkumných projektů. Jeden se zaměřuje na měnící se vztah mezi věřícími a nevěřícími, jelikož se zdá, že tyto kategorie jsou už překonané, slábnou totiž ve prospěch „duchovně hledajících“. Druhý řeší politické zneužívání náboženství v postkomunistických zemích. Také připravujeme třetí, týkající se metodologie „čtení znamení

doby“, hlubší spirituální interpretace klíčových událostí ve společnosti a kultuře. Zároveň píšu pokračování mé knihy *Odpoledne křesťanství*, která vzbudila velký mezinárodní ohlas a byla přeložena do řady jazyků.

Také se věnuji intenzivním přednáškovým cestám – letos jsem byl na několika místech v Jižní Koreji, na počátku příštího roku mě čeká Nový Zéland a Austrálie, pak několik evropských měst a pravděpodobně i USA. Kromě toho hodlám ještě chvíli pokračovat v pedagogické činnosti na Filozofické fakultě, řídím velmi živou akademickou farnost při kostele Nejsvětějšího Salvátora, kde každý rok připravujeme několik desítek dospělých na křest, vedu Českou křesťanskou akademii a působím ve vědeckých radách několika zahraničních univerzit. Nenudím se.

Obdržel jste již mnohá ocenění za hájení lidských práv, mezináboženské dialogy, vědeckou činnost a další. Je nějaké, kterého si obzvláště vážíte? Proč?

Na stará kolena se na mne v posledních letech sneslo opravdu mnoho ocenění, především zahraničních, takže žertuji, že kdybych si je všechny pověsil na sako, vypadal bych trapně jako sovětský generál.

Z těch státních vyznamenání si vážím záslužného kříže od prezidenta Polské republiky a Německé republiky. Z těch akademických čestného doktorátu Oxfordské univerzity, protože ten přede mnou dosáhli jen tři Češi, prezidenti Masaryk, Beneš a Havel. Nejprestižnější je ovšem Templetonova cena, nazývaná někdy „Nobelova cena v oblasti spirituality“. Filantrop sir John Templeton totiž reagoval na to, že Nobelova cena je udělována za zásluhy v oblasti věd, literatury a míru, ale opomíjí stejně důležitou oblast spirituality. To, že jsem také dostal ocenění z Vatikánu, zejména jmenování čestným papežským prelátem, je pro mne zejména určitá ochrana proti

stálým útokům určité části českých katolíků. Jsem rád, že všechna ta ocenění mne potkala až ve vyšším věku. Čím je člověk starší, tím víc si totiž uvědomuje, že skutečná cena člověka vůbec nezáleží na podobných oceněních.

Jaké jsou podle vás výzvy humanitních věd v dnešní době?

Často opakuji bonmot, že humanitní vědy jsou balast – a že slovo balast označuje to, co se dává do lodi, aby se nepřekotila. To zdánlivě neužitečné je ve skutečnosti naprosto nezbytné pro zdraví a bezpečnost společnosti. Dnes je třeba provádět důkladnou diagnostiku duchovního a morálního klimatu, protože na tomto prostředí záleží, zda svobodná společnost přežije. Tedy tou výzvou je to, co papež František nazývá „integrální ekologie“.

V Evropě i jinde stoupá nestabilita a nejistota společnosti, na kterou se váže radikalizace na obou politických spektrech a také dnešní vojenské konflikty. Řekl byste, že bude napětí ve společnosti stoupat i nadále? Není to boj s větrnými mlýny?

Bohužel podle všech ukazatelů to napětí bude stoupat. Boj s populismem a demagogií, s lidskou hloupostí a zlobou nelze definitivně vyhrát, ale nikdy ho nesmíme vzdát.

V tuto chvíli v české veřejnosti rezonuje kromě konfliktu na Ukrajině také aktuální konflikt na Blízkém východě. Jak je vnímáte? Mají podle vás nějaké nenásilné východisko?

Kdybych znal odpověď na tuto otázku, kandidoval bych na Nobelovu cenu, ale proto toto ocenění už nemám ve skříní místo.

Pokud zrovna nepracujete, čemu se v této relativně náročné době věnujete a co vás těší?

Přijal jsem za své heslo benediktinského řádu „Modli se a pracuj“ a postupně tyhle dvě dimenze života u mne splynuly v jednu. Ve zbývajícím čase pouze spím, a to mne velmi těší. Ale jsem přesvědčen, že nejlepší myšlenky se u mne rodí především ve snu nebo v tom mezistavu mezi spánkem a bdělostí. Zrovna jsem o tom napsal kapitolu své chystané knihy.

Mons. Prof. PhDr. Tomáš Halík, Th.D., se narodil 1. června 1948 v Praze v rodině literárního historika dr. Miroslava Halíka a jeho ženy Marie Halíkové. V letech 1966–1971 vystudoval sociologii a filozofii na FF UK v Praze. Sovětská invaze v roce 1968 ho zastihla na studijním pobytu v Británii, po které se ale rozhodl vrátit a zůstat v Praze. Až do roku 1989 nemohl z politických důvodů přednášet. Mezi roky 1970 a 1990 pracoval jako sociolog, psycholog a později jako psychoterapeut. Působil v kulturním a náboženském disentu – bytových seminářích, samizdatu a podzemní církvi. Roku 1978 byl tajně vysvěcen na kněze v bývalé Německé demokratické republice a v osmdesátých letech patřil k nejbližším spolupracovníkům kardinála Františka Tomáška. Po roce 1989 zastával několik významných církevních funkcí a působil jako

poradce Václava Havla. Nyní je profesorem sociologie na Ústavu filosofie a religionistiky FF UK, rektorem univerzitního kostela Nejsvětějšího Salvátora v Praze a prezidentem České křesťanské akademie.

Pravidelně se zapojuje také do popularizačních projektů. V roce 2014 se například zapojil do projektu FF UK Mluvící hlavy, pro který nahrál tři krátké přednášky, jež jsou volně dostupné na YouTube: Bůh ve filozofii a v náboženství, Věda a náboženství a Křesťanská morálka. Nedávno také vystoupil v živém vysílání fakultního podcastu Balast.

Více se o osobě prof. Tomáše Halíka můžete dočíst na jeho webových stránkách halik.cz.

Michal Otáhal